

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԻՆԱՐԱՐՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

(գիտական աշխատությունների ժողովածու)

СОЮЗ СТРОИТЕЛЕЙ АРМЕНИИ

ИЗВЕСТИЯ

(сборник научных трудов)

BUILDER UNION OF ARMENIA

BULLETIN

(proceedings)

3-4/2012 ր. (175-176)

ԵՐԵՎԱՆ 2012

Հայաստանի Շինարարների Միության Տեղեկագիր
(գիտական աշխատությունների ժողովածու)

Известия Союза Строителей Армении
(сборник научных трудов)

Bulletin of Builders Union of Armenia
(proceedings)

Խմբագրական խորհուրդ

Ալբերտ Մարգարյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.05), Աշոտ Մարկոսյան (տնտ. դ., ՀՀ)՝ (Ը.00.02), Արեստակ Սարուխանյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.03), Գագիկ Գալստյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.02), Գուրգեն Մինասյան, պատասխանատու քարտուղար (ՀՀ), Լևոն Չիլինգարյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ի.Գ. 04.02), Գարրի Ռաշիդյան (ճ.դ.,ՀՀ)՝ (ԺԸ.00.01), Գիվի Գավարդաշվիլի (տ.գ.դ., Վրաստան)՝ (Ե.23.03), Էդուարդ Խաչիյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.01), Մանվել Պոգոսյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.04), Յուրի Սաֆարյան, գլխավոր խմբագիր (ճ.դ.,ՀՀ)՝ (ԺԸ.00.01), Չժեն Վենտան (տնտ. դ., ՉԺԸ)՝ (Ե.23.02), Պարզև Բալդջյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.05), Վլադիմիր Համբարձումյան (տ.գ.դ., ՀՀ)՝ (Ե.23.01):

Редакционный совет

Альберт Маргарян (д.т.н., РА) (Ե.23.05), Ашот Маркосян (д.э.н., РА) (Ը.00.02), Аре́стак Саруханиян (д.т.н., РА) (Ե.23.03), Гагик Галстян (д.т.н., РА) (Ե.23.02), Гурген Минасян, ответственный секретарь (РА), Левон Чилингарян (д.т.н., РА) (Ի.Գ. 04.02), Гарри Рашидян (д.архит., РА) (ԺԸ.00.01), Гиви Гавардашвили (д.т.н., Грузия) (Ե.23.03), Эдуард Хачиян (д.т.н., РА) (Ե.23.01), Манвел Погосян (д.т.н., РА) (Ե.23.04), Юрий Сафарян главный редактор (д. архит., РА) (ԺԸ.00.01), Чжен Вентан (д.э.н., КНР) (Ե.23.02), Паргев Балджян (д.т.н., РА) (Ե.23.05), Владимир Амбарцумян (д.т.н., РА) (Ե.23.01).

Editorial council

Albert Margaryan (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.05), Ashot Markosyan (doctor of science (economic), RA) (Ը.00.02), Arestak Saruxanyan (doctor of science (technical), RA) (Ե.23.03), Gagik Galstyan (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.02), Gurgен Minasyan, executive secretary, Levon Chilingaryan (doctor of science (engeneering), RA) (Ի.Գ. 04.02), Garry Rashidyan (doctor of science (architecture), RA) (ԺԸ.00.01), Givi Gavardashvili (doctor of science (engeneering), Georgia) (Ե.23.03), Eduard Xachiyán (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.01), Manvel Pogosyan (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.04), Yuri Safaryan, editor-in-chief (doctor of science (architecture), RA) (ԺԸ.00.01), Chjen Ventan (doctor of science (economic), PRCh) (Ե.23.02), Pargev Baldgyan (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.05), Vladimir Hambardzumyan, (doctor of science (engeneering), RA) (Ե.23.01).

Տեղեկագիրը (ժողովածու) հրատարակվում է ԵՃՇՊՀ Գիտական խորհրդի երաշխավորությամբ: Հիմնադրվել է 1996 թ., լույս է տեսնում տարին 12 անգամ:

Известия (сборник) рекомендованы к печати Ученым Советом ЕГУАС. Основаны в 1996г. Выходят 12 раз в год.

Bulletin (proceedings) is published by recommendation of Academic Council of YSUAC. Established in 1996. Published 12 times a year.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Զ Ը

Ընդունված է 2011 թվականի դեկտեմբերի 7-ին

«ՀԱՐԿԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1.«Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1997 թվականի ապրիլի 14-ի ՀՕ-107 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 16.1-ին հոդվածի չորրորդ պարբերությունում՝

1) «օրենքով սահմանված կարգով ներկայացվող գույքահարկի և հողի հարկի հաշվարկների» բառերը փոխարինել «ֆիզիկական անձանց կողմից օրենքով սահմանված կարգով ներկայացվող գույքահարկի հաշվարկների» բառերով.

2) «վերջին օրը ներկայացված» բառերը փոխարինել «վերջին օրը և դրանից հետո ներկայացված» բառերով:

Հոդված 2. Օրենքի 24-րդ հոդվածի առաջին պարբերության «հարկային մարմին ներկայացվող» բառերը փոխարինել «հարկային մարմին կամ տեղական ինքնակառավարման մարմին ներկայացվող» բառերով:

Հոդված 3. Օրենքի 26-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Հոդված 26. Օրենքով սահմանված կարգով պետական գրանցում չունեցող (չհաշվառված) կամ հարկային մարմիններում չհաշվառված անձանց կողմից ձեռնարկատիրական գործունեությամբ (ապօրինի գործունեություն) զբաղվելու դեպքում գանձվում է տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման շրջանառության (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս երկու հարյուր հազար դրամից: Սույն պարբերությամբ նախատեսված խախտումն արձանագրելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում խախտումը կրկնվելու դեպքում գանձվում է տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման շրջանառության (համախառն եկամտի) 100 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս հինգ հարյուր հազար դրամից: Սույն պարբերությամբ նախատեսված տուգանքն ապօրինի գործունեություն իրականացնողների համար ապօրինի գործունեության մասով վերջնական հարկային պարտավորություն է:

Օրենքով սահմանված լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն առանց լիցենզիայի իրականացնելու կամ առանց թույլտվության կամ առանց լիցենզիայի ընդերքը կամ բնական պաշարներն օգտագործելու դեպքերում կազմակերպություններից և անհատ ձեռնարկատերերից գանձվում է տուգանք՝ լիցենզիայի կամ թույլտվության տրման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի դրույքաչափի տասնապատիկի չափով, բայց ոչ պակաս հինգ հարյուր հազար դրամից: Սույն պարբերությամբ նախատեսված խախտումն արձանագրելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում խախտումը (անկախ լիցենզավորման կամ թույլտվության ենթակա գործունեության տեսակից) կրկնվելու դեպքում կազմակերպություններից և անհատ ձեռնարկատերերից գանձվում է տուգանք՝ լիցենզավորման կամ թույլտվության ենթակա գործունեության իրականացման

լիցենզիայի տրման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի դրույքաչափի քսանապատիկի չափով, բայց ոչ պակաս մեկ միլիոն դրամից:

Սույն հոդվածի առաջին (եթե իրականացվող գործունեությունն օրենքով ենթակա է լիցենզավորման) և երկրորդ պարբերություններում նշված խախտումներ հայտնաբերելու դեպքերում խախտումներ կատարած անձանցից գանձվում է նաև լիցենզավորման համար օրենքով սահմանված պետական տուրքի գումարի չափով վնասի հատուցում:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ արգելված գործունեությամբ զբաղվող անձանցից, բացի օրենքով սահմանված պատասխանատվության այլ միջոցների կիրառումից, գանձվում է նաև տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման անշրջանառության (համախառն եկամտի) 100 տոկոսի չափով:

Սույն հոդվածով նախատեսված ապօրինի կամ արգելված գործունեության իրականացման համար տուգանքների կիրառման առումով ապօրինի կամ արգելված գործունեություն իրականացնողի իրացման շրջանառության (համախառն եկամտի) որոշման անհնարիմության դեպքում իրացման շրջանառությունը (համախառն եկամտուղ) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով սույն օրենքի 22 հոդվածի դրույթները:

Հարկային օրենսդրության կիրառման առումով ձեռնարկատիրական գործունեություն չի համարվում քաղաքացիների անձնական գույքի (ներառյալ նաև անշարժ) և իրերի օտարումը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:

Սույն հոդվածը չի կիրառվում՝

ա) սահմանված կարգով հարկային մարմնում հաշվառված և օրենքով նախատեսված գործունեության իրականացման համար արտոնագիր ստացած ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ գործունեության այդ մասով, բացառությամբ օրենքով նախատեսված լիցենզավորման ենթակա գործունեության այն տեսակների, որոնց լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է լիցենզավորող մարմնի որոշմամբ,

բ) անմիջականորեն գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրությամբ զբաղվող ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ գործունեության այդ մասով,

գ) այն անձանց նկատմամբ, որոնց լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է եղել առանց լիցենզավորող մարմնի որոշման:»:

Հոդված 4. Օրենքի 28-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Հոդված 28. Հարկ վճարողի կողմից սույն օրենքի բաղկացուցիչ մասը կազմող «Հավելված 4»-ով սահմանված կարգի խախտման՝ անփաստաթուղթ արտադրանքի, ապրանքների (այսուհետ՝ ապրանքների) տեղափոխման կամ առաքման կամ առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքն ուղեկցող փաստաթուղթը սահմանված կարգով չգրանցելու դեպքում խախտման հիմք հանդիսացող գործարքի կամ գործողության մասով գանձվում է տուգանք՝ անփաստաթուղթ ապրանքների կամ չգրանցված ուղեկցող փաստաթղթով ապրանքների գնի (արժեքի) 50 տոկոսի չափով:

Սույն մասի առաջին պարբերությունում նշված խախտումը արձանագրվելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում խախտման՝

1) կրկնական փաստ արձանագրվելու դեպքում գանձվում է տուգանք՝ անփաստաթուղթ ապրանքների կամ չգրանցված ուղեկցող փաստաթղթով ապրանքների գնի (արժեքի) 100 տոկոսի չափով:

2) երրորդ փաստ արձանագրվելու դեպքում գանձվում է տուգանք՝ անփաստաթուղթ ապրանքների կամ չգրանցված ուղեկցող փաստաթղթով ապրանքների գնի (արժեքի) 200 տոկոսի չափով:

Սույն հոդվածի կիրառման իմաստով գործարքը կամ գործողությունը համարվում է խախտման հիմք, եթե հարկային մարմինների կողմից իրականացվող օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում արձանագրվել է, որ՝

1) գործարքը կամ գործողությունը օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում իրականացնելու պահին կատարվում է առանց սույն օրենքի բաղկացուցիչ մասը կազմող «Հավելված 4»-ով սահմանված վավերապայմաններին բավարարող ուղեկցող փաստաթղթերի կամ

2) օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում իրականացնելու պահին առկա է գործարքի կամ գործողության գծով ուղեկցող փաստաթուղթը, որը, սակայն, սույն օրենքի բաղկացուցիչ մասը կազմող «Հավելված 4»-ով սահմանված կարգով գրանցված չէ:

Սույն հոդվածով նախատեսված տուգանքների կիրառումը հարկ վճարողին չի ազատում օրենքով սահմանված հարկային պարտավորությունների կատարումից: Հարկ վճարողի կողմից հարկային մարմնի պաշտոնատար անձանց գործողությունների գանձատարվումը չի կասեցնում սույն հոդվածով նախատեսված տուգանքների վճարումը:

Սույն հոդվածով նախատեսված տուգանքների կիրառման առումով ապրանքի գնի (արժեքի) որոշման անհնարիմության դեպքում ապրանքի գին (արժեք) է համարվում խախտումը հայտնաբերելու եռամսյակում հարկ վճարողի մոտ երկկողմանի հաշվարկային փաստաթղթերով հիմնավորված նույն ապրանքի վաճառքի (իրացման) միջին գինը: Եթե խախտումը հարկային մարմնի կողմից հայտնաբերելու եռամսյակում հարկ վճարողի մոտ բացակայում են երկկողմանի հաշվարկային փաստաթղթերով հիմնավորված նույն ապրանքի վաճառքի (իրացման) գինը, ապա ապրանքի գինը (արժեքը) հաշվարկում է հարկային մարմինը՝ կիրառելով սույն օրենքի 22 հոդվածի դրույթները:

Անփաստաթուղթ ապրանքի համար սույն հոդվածով նախատեսված տուգանքը ձեռք բերող հարկ վճարողի նկատմամբ չի կիրառվում, եթե օրենքով սահմանված կարգով խախտումն արձանագրվելու ժամանակ հիմնավորվում է այլ հարկ վճարողից ձեռք բերվելու և ուղեկցող փաստաթուղթ չտրամադրվելու հանգամանքը: Սույն պարբերությունում նշված դեպքերում տուգանքը կիրառվում է անփաստաթուղթ ապրանք վաճառող հարկ վճարողի նկատմամբ:»:

Հոդված 5. Օրենքի 29-րդ հոդվածի առաջին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Հարկ վճարողները թաքցրած կամ պակաս ցույց տրված հարկվող օբյեկտի համար հարկի գումարը, ինչպես նաև սույն օրենքի 23-27, 28.5 և 31 հոդվածների համաձայն հաշվարկված հարկային պարտավորությունները բյուջե են վճարվում հարկային մարմնի կողմից համապատասխան ակտ ներկայացվելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում:

Սույն օրենքի 26 հոդվածի առաջին պարբերությամբ և 28 հոդվածով նախատեսված խախտումներն «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով

սահմանված կարգով հայտնաբերվելու և արձանագրվելու դեպքում հարկային պարտավորությունները հաշվարկվում և գանձման են առաջադրվում հարկային մարմնի կողմից «Լարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթներին համապատասխան հարուցված վարչական վարույթի շրջանակներում և նույն օրենքով սահմանված կարգով՝ վերադաս հարկային մարմնի ղեկավարի կամ նրա կողմից լիազորած պաշտոնատար անձի ընդունած վարչական ակտով: Ակտով առաջադրված գումարը վճարվում է այն ներկայացնելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում»:

Հոդված 6. Օրենքի 33-րդ հոդվածում՝

1) առաջին պարբերության «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով:

2) չորրորդ և հինգերորդ պարբերություններն ուժը կորցրած ճանաչել:

Հոդված 7. Օրենքի «Հավելված 1»-ում՝

1) 1-ին բաժնի 1.1-ին կետի «հարկերի գումարները» բառերը փոխարինել «հարկերի և հարկային այլ տուգանքների գումարները» բառերով, իսկ 1.2-րդ կետի «հարկատեսակների մասով» բառերը՝ «հարկատեսակների և հարկային այլ տուգանքների մասով» բառերով:

2) 2-րդ բաժնի 2.1-ին կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«2.1. Սույն կարգում օգտագործված հասկացությունները կիրառվում են հետևյալ իմաստներով՝ հարկային այլ տուգանքներ՝ որևէ հարկատեսակին (կամ հաստատագրված վճարներին) չվերաբերող տուգանքներ («Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26, 28, 283, 28.5 և 31 հոդվածներով սահմանված տուգանքները):

սոցիալական վճարներ՝ «Պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարներ:

այլ վճարներ՝ «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված բնապահպանական և բնօգտագործման վճարներ, «Ընամապարհային վճարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված բռնատար ավտոմեքենաներով ավտոմոբիլային ճանապարհներով երթևեկելու համար ճանապարհային վճար և «Հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգավորման պարտադիր վճարներ:

հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքներ՝ «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման մասին», «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ կիրառողների գործունեության կասեցման մասին», «Դրամարկղային գործառնությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված տուգանքներ:

այլ պարտավորություններ՝ այլ հարկատեսակների (կամ հաստատագրված վճարների), հարկային այլ տուգանքների, սոցիալական և այլ վճարների, պետական տուրքերի, հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքների պարտավորություններ:

գերավճար՝

- սահմանված կարգով հաշվարկվող որևէ հարկային պարտավորության գումարից ավելի վճարված գումար,

- պարտավորության բացակայության պայմաններում (ներառյալ՝ օրենքով չնախատեսված դեպքերում)՝ տվյալ հարկային պարտավորության համապատասխան գանձապետական հաշվին հարկ վճարողի կամ հարկ վճարողի անունից այլ անձի կողմից փաստացի փոխանցված (վճարված) գումար,

- դատարանի վճռի կատարման արդյունքում կամ վերադաս հարկային մարմնի գանձատարկման համձնաժողովի որոշումների հիման վրա հարկ վճարողի օգտին (այդ թվում՝ նախկինում կատարված պարտավորության հետ վերադարձին վերաբերող) հաշվեգրված գումար,

- հարկային պարտավորությունները, սոցիալական վճարների պարտավորությունները կամ հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքների պարտավորությունները գերազանցող գումարով այլ հարկատեսակից (կամ հաստատագրված վճարներից), հարկային այլ տուգանքներից, սոցիալական վճարներից կամ հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքներից տվյալ հարկատեսակին (կամ հաստատագրված վճարին) կամ հարկային այլ տուգանքին հարկային մարմնի կողմից հաշվանցված գումար (այլ վճարների կամ պետական տուրքերի պարտավորությունները գերազանցող գումարով տվյալ հարկատեսակին (կամ հաստատագրված վճարներին) կամ հարկային այլ տուգանքին հաշվանցումներ չեն կատարվում):

գերավճարից տարբերվող գումար՝ գերավճար չհանդիսացող գումար, որն օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով կարող է հաշվանցվել հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց և (կամ) վերադարձվել հարկ վճարողին: Մասնավորապես՝ գերավճարից տարբերվող գումարներ են սույն կարգի 1.4-րդ կետի, «բ»-«գ» ենթակետերում նշվածները:

հաշվանցվող գումար՝ պետական բյուջեի հանդեպ հարկային պարտավորությունից պակասեցվող (դեբետագրվող) գումար, որն արդյունք է՝

- փաստացի վճարման,

- այլ հարկատեսակներից (կամ հաստատագրված վճարներից), հարկային այլ տուգանքներից, սոցիալական վճարներից կամ հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքներից տվյալ հարկային պարտավորության դիմաց հաշվանցման,

- հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարի) հաշվետվության (հաշվարկի, հայտարարագրի, հայտարարության) ներկայացման,

- դատարանի վճռի կատարման,

- վերադաս հարկային մարմնի գանձապետարկման համձնաժողովի ընդունած որոշման:

հաշվանցում՝ հարկ վճարողի պարտավորության պակասեցում կամ հարկ վճարողի հանդեպ պարտավորության ձևակերպում (գրանցում): Ընդ որում՝ հարկային պարտավորության պակասեցման դեպքում վերջինս մարվում է՝ հաշվանցվող գումարով, իսկ հարկ վճարողի հանդեպ հարկային պարտավորության գումարը ձևակերպվելու դեպքում գրանցվում (արձանագրվում) է հաշվանցվող գումարի և հարկ վճարողի հարկային պարտավորության դրական տարբերության գումարը:

վերադարձ՝ հարկ վճարողի բանկային հաշվին (ֆիզիկական անձի բանկային հաշիվ չունենալու դեպքում՝ նրա առաջարկած առևտրային բանկի միջոցով՝ անձնագրային տվյալներով) պետական բյուջեից գումարի փոխանցում:

հաշվանցման և (կամ) վերադարձման ներկայացված գումար՝ հարկային գերավճարի կամ գերավճարից տարբերվող գումարի մնացորդի հաշվին հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման և (կամ) վերադարձի համար հարկ վճարողի դիմումով պահանջված գումար.

հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման և (կամ) վերադարձման ենթակա գումար՝ հաշվանցման և (կամ) վերադարձման ներկայացված գումարի այն մասը, որը, սույն կարգին համապատասխան, հարկային մարմնի կողմից համարվել է հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման և (կամ) վերադարձման ենթակա կամ հարկ վճարողի դիմումի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման ենթակա գումար.

սպառք՝ սահմանված ժամկետում չկատարված հարկի (կամ հաստատագրված վճարի) վճարման գումար.

գերավճարի (գերավճարից տարբերվող գումարի) մնացորդ՝ հարկային գերավճարի (գերավճարից տարբերվող գումարի) այն մասը, որը, սույն կարգին համապատասխան, ժամանակագրական կարգով մարման արդյունքում, մնացորդի արձանագրման (որոշման) օրվա դրությամբ պակասեցված չէ հարկ վճարողի տվյալ հարկային և այլ պարտավորությունների հաշվին.

հարկը չհաշվանցվող մնացորդ՝ հարկային դեբետային մնացորդի այն մասը, որը տվյալ օրվա դրությամբ ենթակա չէ հարկ վճարողի այլ պարտավորության դիմաց հաշվանցման և (կամ) վերադարձման: Հարկային չհաշվանցվող գումարի մեջ ներառվում են՝

- հարկ վճարողի առաջիկա հարկային պարտավորություններից հաշվանցման ենթակա գումարը, որն առաջացել է որևէ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների) որևէ հարկային պարտավորության կատարման (այդ թվում՝ կանխավճարի, նվազագույն գումարների վճարման) կամ մատակարարներին, մաքսային մարմիններին վճարման արդյունքում,

- գումարները, որոնց հաշվանցումը և (կամ) վերադարձը ուսումնասիրություններով կամ ստուգումներով (այդ թվում՝ նախկինում անցկացված) մերժվել է կամ համարվել է չհիմնավորված,

- գումարները, որոնց հաշվանցման և (կամ) վերադարձի ժամկետի ընթացքը սույն կարգին համապատասխան, կասեցված է.

հարկային դեբետային մնացորդ՝ տվյալ օրվա դրությամբ հարկի (կամ հաստատագրված վճարի) չհաշվանցվող մնացորդի, գերավճարի և գերավճարից տարբերվող գումարի մնացորդների հանրագումարը: և.

3) 3-րդ բաժնի՝

ա. 3.1-ին կետի «հարկի դեբետային մնացորդում» բառերը փոխարինել «հարկային դեբետային մնացորդում» բառերով, հանել «հաշվի առած գումարների մեծությունները» բառերը,

բ. 3.3-րդ կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«3.3. Ժամանակագրական կարգի կիրառման ժամանակ, հարկ վճարողի կողմից պետական բյուջե կատարված փաստացի վճարումների կամ հաշվանցումների հաշվին, եթե հարկ վճարողը կողմնորոշված չի նշել, թե որ ժամանակաշրջանի և որ պարտավորության մարմանն է այն վերաբերում (նպատակային չէ) կամ հաշվանցումը կատարվում է առանց հարկ վճարողի դիմումի, առաջնահերթ մարվում են տվյալ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների) գծով առկա հարկային պարտավորությունները հետևյալ

հերթականությամբ՝ հարկի (հաստատագրված վճարի) գումարները, տույժերը, տուգանքները, իսկ հարկային այլ տուգանքներից առաջնահերթ մարվում են կրկնապատկվող և դեռևս չկրկնապատկված տուգանքների գումարները:».

4) 4-րդ բաժնի շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«4. Տույժերի և տուգանքների հաշվարկն ու վերահաշվարկը

4.1. Անկախ հաշվանցվող գումարների առկայությունից, որևէ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների) ապառքների նկատմամբ օրենքով սահմանված կարգով և չափերով հաշվարկվում են տույժեր և (կամ) «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 24 հոդվածով սահմանված դեպքերում տուգանքներ, ինչպես նաև նույն օրենքի 28 և 283 հոդվածներով սահմանված դեպքերում կրկնապատկվում են տուգանքները՝ մինչև այլ գերավճարի կամ գերավճարից տարբերվող գումարի մնացորդի հաշվին սույն կարգին համապատասխան սպառքի կամ կրկնապատկվող տուգանքի մարման կամ պարտավորության փաստացի կատարման օրը:

4.2. Հարկային մարմինների միջոցով պետական բյուջե հավաքագրվող հարկային պարտավորություններից, սոցիալական վճարների պարտավորություններից կամ հարկերի և վճարներին չվերաբերող տուգանքների պարտավորություններից որևէ մեկն մասով հարկ վճարողի այլ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման ենթակա գումարն արձանագրվելու դեպքում՝ տվյալ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարի) ապառքների նկատմամբ, սույն բաժնի 4.1-ին կետին համապատասխան, մինչև այդ հաշվարկված տույժերը և (կամ) տուգանքները, ինչպես նաև կրկնապատկված հարկային այլ տուգանքները վերահաշվարկվում են՝ հաշվի առնելով հաշվանցման ենթակա գումարի առաջացման ամսաթիվը և մեծությունը:

4.3. Հարկային մարմինների միջոցով պետական բյուջե չհավաքագրվող գումարների (վճարների, մաքսային մարմինների միջոցով պետական բյուջե հավաքագրվող հարկերի, տեղական բյուջե հավաքագրվող հարկերի և այլն) հաշվին հարկային մարմինների միջոցով պետական բյուջե հավաքագրվող հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցում կատարվելու դեպքում տվյալ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարի) ապառքների նկատմամբ, սույն բաժնի 4.1-ին կետին համապատասխան, մինչև այդ հաշվարկված տույժերը և (կամ) տուգանքները, ինչպես նաև կրկնապատկված հարկային այլ տուգանքները չեն վերահաշվարկվում: Տվյալ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարի) ապառքների նկատմամբ տույժերը և (կամ) տուգանքները հաշվարկվում են մինչև փաստացի հաշվանցման (համապատասխան գանձապետական հաշիվ գումարի մուտքագրման) օրը:

4.4. Եթե հարկային գերավճարների կամ գերավճարից տարբերվող գումարների հաշվին այլ պարտավորությունների դիմաց փաստացի հաշվանցված և (կամ) վերադարձված գումարների հաշվանցումը և (կամ) վերադարձը կատարելուց հետո հարկ վճարողի կողմից ներկայացվել են ճշտված հաշվարկներ (հաշվետվություններ, հայտարարագրեր), որոնք փոխում են փաստացի հաշվանցման և (կամ) վերադարձման օրվա դրությամբ հաշվանցման և (կամ) վերադարձման ենթակա գումարների մեծությունը, սպա հաշվանցման օրվա դրությամբ կատարվում է հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների վերահաշվարկ (հաշվանցված այլ պարտավորության վերականգնում)՝ ավելի հաշվանցված գումարի չափով, իսկ վերադարձի դեպքում

վերադարձի օրվա դրությամբ առաջադրվում է հարկի (հաստատագրված վճարի) կամ հարկային այլ տուգանքի գծով պարտավորություն՝ ավելի վերադարձված գումարի չափով: Այդ դեպքերում տվյալ ճշգրտված ապառքների մասով օրենքով սահմանված կարգով և չափերով հաշվարկվում (վերահաշվարկվում) են տույժեր (տուգանքներ), ինչպես նաև օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկվում (վերահաշվարկվում) են կրկնապատկվող տուգանքները:

4.5. Եթե հարկային գերավճարների կամ գերավճարից տարբերվող գումարների հաշվին այլ պարտավորությունների դիմաց փաստացի հաշվանցված և (կամ) վերադարձված գումարների հաշվանցումը և (կամ) վերադարձը հարկ վճարողի մոտ իրականացված ստուգմամբ (կամ վերստուգմամբ) համարվում են չհիմնավորված, ապա ստուգման արդյունքներով հաշվանցման օրվա դրությամբ կատարվում է հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների վերահաշվարկ (հաշվանցված այլ պարտավորության վերականգնում)՝ ավելի հաշվանցված գումարի չափով, իսկ վերադարձի դեպքում վերադարձի օրվա դրությամբ առաջադրվում է հարկի (հաստատագրված վճարի) կամ հարկային այլ տուգանքի գծով պարտավորություն՝ ավելի վերադարձված գումարի չափով: Այդ դեպքերում տվյալ ճշգրտված ապառքների մասով օրենքով սահմանված կարգով և չափերով հաշվարկվում (վերահաշվարկվում) են տույժեր (տուգանքներ), ինչպես նաև օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկվում (վերահաշվարկվում) են կրկնապատկվող տուգանքները:»:

5) 5-րդ բաժնի վերնագրի, 5.1-ին և 5.4-րդ կետերի «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով.

6) 6-րդ բաժնի՝

ա. 6.1-ին և 6.3-րդ կետերի «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով,

բ. 6.1-ին կետի «ք» ենթակետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«ք» հաշվանցման և (կամ) վերադարձման նպատակով կամերալ ուսումնասիրություն.»,

գ. 6.2-րդ կետի վերջին նախադասությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝ «Մույն կետում նշված, ինչպես նաև հաշվանցման ենթակա այլ գումարների հաշվին հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման համար եզրակացությունների ձևերը սահմանում է վերադաս հարկային մարմինը՝ համաձայնեցնելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության հետ:»:

7) 7-րդ բաժնի 7.1-ին կետի «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով.

8) 8-րդ բաժնի՝

ա. վերնագրի, 8.3-8.6-րդ կետերի «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով,

բ. 8.1-ին կետի «ա» և «բ» ենթակետերը վերջին բառից հետո լրացնել «կամ» բառով, իսկ «գ» ենթակետում «100,0 հազ. դրամը» բառերը փոխարինել «10,0 մլն դրամը» բառերով.

9) 9-րդ բաժնի՝

ա. 9.1-ին կետի «այլ հարկային պարտավորությունների» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորությունների» բառերով,

բ. 9.2-րդ կետի առաջին նախադասությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Գերավճարի կամ գերավճարից տարբերվող գումարների մնացորդը (բացառությամբ՝ 9.3-րդ կետում նշված դեպքերի) կարող է հաշվանցվել հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց առանց հարկ վճարողի դիմումի, եթե մնացորդն արձանագրվում է կամերալ ուսումնասիրությամբ կամ առանց ուսումնասիրության:»,

գ. 9.3-րդ կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«9.3. Հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի գումարների հաշվանցումը (բացառությամբ՝ գերավճարի մնացորդի) և (կամ) դրանց վերադարձն իրականացվում են միայն հարկ վճարողի դիմումի հիման վրա:»:

10) 10-րդ բաժնի շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«10. Հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման կանոնները

10.1. Հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման ենթակա գումարը հաշվանցվում է հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց՝ նախ մարելով տվյալ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների), վճարատեսակի, պետական տուրքի մասով հաշվարկված հարկի (կամ հաստատագրված վճարների), վճարի, պետական տուրքի բոլոր գումարները, ապա՝ ապառքների նկատմամբ հաշվարկված տույժերի բոլոր գումարները, այնուհետև՝ հաշվարկված տուգանքների բոլոր գումարները, իսկ հարկային այլ տուգանքներից ու հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքներից առաջնահերթ մարվում են կրկնապատկվող և դեռևս չկրկնապատկված տուգանքների գումարները:

10.2. Հարկ վճարողի այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման ենթակա գումարը նախ ուղղվում է մեկ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների), վճարատեսակի, պետական տուրքի, բոլոր հարկային այլ տուգանքների կամ հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքների տեսակի մասով պարտավորությունների մարմանը, ապա՝ հաջորդ հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների), վճարատեսակի, պետական տուրքի, դեռևս չընտրված բոլոր հարկային այլ տուգանքների կամ հարկերին և վճարներին չվերաբերող տուգանքների տեսակի մասով պարտավորությունների մարմանը: Առանց հարկ վճարողի դիմումի հաշվանցումներ կատարելիս, ինչպես նաև եթե հարկ վճարողը դիմումի մեջ չի նշել այլ պարտավորությունների մարման հերթականությունը, այլ պարտավորությունները մարվում են հետևյալ հերթականությամբ՝

1) հարկային այլ տուգանքները՝ առաջնային մարելով կրկնապատկվող և դեռևս չկրկնապատկված տուգանքների գումարները.

2) այն հարկատեսակի (կամ հաստատագրված վճարների) մասով բոլոր հարկային պարտավորությունները, որոնց ապառքն ավելի վաղ է առաջացել, ապա՝ ավելի ուշ առաջացածներինը (մույն օրը տարբեր հարկատեսակների կամ հաստատագրված վճարների մասով ամենավաղ առաջացած ապառքների դեպքում հարկատեսակի կամ հաստատագրված վճարների ընտրությունը կատարվում է «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 12 հոդվածով սահմանված թվարկման հերթականությամբ համապատասխան):

3) այն վճարատեսակի մասով բոլոր պարտավորությունները, որոնց ապառքն ավելի վաղ է առաջացել, ապա՝ ավելի ուշ առաջացածներինը

(նույնօրոտարբերվճարատեսակների մասով մեծապատասխանաբար անհավատարմությունները և անհավատարմությունները կատարվում է հետևյալ հերթականությամբ՝ սոցիալական վճարներ, բնապահպանական և բնօգտագործման վճարներ, ճանապարհային վճար և կարգավորման պարտադիր վճարներ):

4) այն պետական տուրքի մասով պարտավորությունները, որոնց ապառքն ավելի վաղ է առաջացել, ասպա ավելի ուշ առաջացածներինը:

5) «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման մասին» և «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ կիրառողների գործունեության կասեցման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված տուգանքները առաջնային մարելով կրկնապատկվող և դեռևս չկրկնապատկված տուգանքների գումարները:

6) «Դրամարկղային գործառնությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված տուգանքները:

10.3. Հարկ վճարողի դիմումում համապատասխան ցուցում լինելու դեպքում հարկ վճարողի հարկային կամ այլ պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման ենթակա գումարը կարող է ուղղվել առաջիկայում առաջանալիք պարտավորությունների մարմանը (այսինքն՝ վճարման վերջնաժամկետը լրացած այն պարտավորությունների մարմանը, որոնց վերաբերյալ հաշվարկը (հաշվետվությունը, հայտարարագիրը) հարկային մարմինները դեռևս չեն ներկայացվել կամ ապագա պարտավորությունների մարմանը):»:

11) 11-րդ բաժնի 11.1-ին կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝
«11.1. Գերավճարը կամ գերավճարից տարբերվող գումարը հարկ վճարողին վերադարձվում է հարկային մարմնի միջոցով պետական բյուջե հավաքագրվող հարկային և սոցիալական վճարների մասով բոլոր պարտավորություններն օրենքով սահմանված կարգով հաշվանցելուց հետո: Ընդ որում, եթե գումարը վերադարձնելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու պահին ավարտվել է հերթական հաշվետու ժամանակաշրջանը, սակայն հարկ վճարողի կողմից չեն ներկայացվել (հարկային մարմինը չի ստացել) տվյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում հարկերի (հաստատագրված վճարների) և սոցիալական վճարների հաշվարկման համար հինգ հանդիսացող՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված հաշվարկները, հաշվետվությունները, հայտարարագրերը, ելակետային տվյալների և ուղղիչ գործակիցների, հաստատագրված վճարների հաշվարկման սահմանային չափերի վերաբերյալ հայտարարություններն ու տեղեկությունները, կամ եթե լրացել է նոր վճարում կատարելու ժամկետը, ասպա գումարների վերադարձն իրականացվում է նոր պարտավորությունների մեծությունները որոշելուց (մասնավորապես՝ ներկայացվող հաշվարկների, հաշվետվությունների, հայտարարագրերի, տեղեկությունների հիման վրա) և նոր ծագած պարտավորությունները մարելուց հետո:»:

12) 12-րդ բաժնի 12.1-ին և 12.2-րդ կետերի, 14-րդ բաժնի 14.1-ին, 14.2-րդ և 14.4-րդ կետերի «այլ հարկային պարտավորություններին» բառերը փոխարինել «այլ պարտավորություններին» բառերով:

13) 16-րդ բաժնի 16.2-րդ, 16.3-րդ և 16.6-րդ կետերից, 17-րդ բաժնի 17.1-ին կետից հանել «և էկոնոմիկային» բառերը:

Հոդված 8.Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2012 թվականի հունվարի 1-ից:

Այն հարկ վճարողները, որոնց համար Օրենքի «Հավելված 4»-ով սահմանված գրանցումը (հաշվառումը) պարտադիր չէ, մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող կարգով վալվող գրանցումը (հաշվառումը) դադարեցնում են 2012 թվականի հունվարի 1-ից:

Այն հարկ վճարողները, որոնց համար պարտադիր է Օրենքի «Հավելված 4»-ով հաստատված կարգով գրանցումը (հաշվառումը), պարտավոր են սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո եռամսյա ժամկետում Օրենքի «Հավելված 4»-ին համապատասխան առաքվող կամ տեղափոխվող արտադրանքի, ապրանքների գրանցման (հաշվառման) գրքերը (այսուհետ՝ գրքերը) ներկայացնել իրենց հաշվառման հարկային մարմին հաշվառման և դրոշմակցման: Սույն պարբերությունում նշված ժամկետում մինչև գրքերը հարկային մարմնի կողմից հաշվառելը, դրոշմակցելը ու հարկ վճարողին տրամադրելը Օրենքի 28-րդ հոդվածով նախատեսված՝ առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքները չգրանցելու սահմանված պատասխանատվության միջոցները չեն կիրառվում:

Անմիջականորեն գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրությամբ զբաղվող ֆիզիկական անձանց նկատմամբ «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26-րդ հոդվածը չկիրառելու դրույթը տարածվում է նաև մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների նկատմամբ:

Հայաստանի Հանրապետության

Նախագահ Ս. Սարգսյան

2011 թ. դեկտեմբերի 26

Երևան

ՀՕ-308-Ն

Հավելված 4

«Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի

Կ Ա Ր Գ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԱՌԱՔՎՈՂ ԿԱՄ ՏԵՂԱՓՈՒՎՈՂ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ, ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ ԳՐԱՆՑՄԱՆ (ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ)

1. Սույն կարգով սահմանվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առաքվող կամ տեղափոխվող՝ շարժական, նյութական գույք հանդիսացող արտադրանքի, ապրանքների (այսուհետ՝ ապրանքներ) փաստաթղթավորման և ուղեկցող փաստաթղթերի գրանցման (հաշվառման) կարգը: Սույն կարգի դրույթները տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արտադրանք, ապրանքներ առաքող, տեղափոխող, վաճառող կազմակերպությունների (ոչ առևտրային կազմակերպությունների համար՝ ձեռնարկատիրական գործունեության մասով) ու անհատ ձեռնարկատերերի (այսուհետ՝ հարկ վճարող) վրա, բացառությամբ բանկերի, ապահովագրական ընկերությունների, արժեթղթերի շուկայի մասնագիտացված մասնակիցների, վճարահաշվարկային և վարկային կազմակերպությունների, «Արտոնագրային վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով կարգավորվող հարաբերությունների մասով արտոնագրային վճար վճարողների, «Հաստատագրված վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով կարգավորվող հարաբերությունների մասով հաստատագրված վճար վճարողների (անկախ օրենքով սահմանված սահմանային չափերը գերազանցելու հանգամանքից):

2. Սույն կարգում կիրառվող հասկացությունները՝ առաքման վայր՝ հարկ վճարողին պատկանող կամ նրա կողմից օգտագործվող՝ հասցե ունեցող կամ չհասցեավորված անշարժ գույքի միավոր, առևտրի օբյեկտ, առևտրի իրականացման վայրի վաճառատեղ, անշարժ գույքի միավորներից որպես միասնություն կազմված անշարժ գույքի օբյեկտ, ընդերքի տեղամաս, ներքնակավայրային և բնակավայրերի սահմանագծերից դուրս աշխարհագրական օբյեկտ կամ ընդհանրական տարածք (նույն հասցեում չգտնվող, սակայն հարկ վճարողին տնօրինման, տիրապետման կամ օգտագործման իրավունքով պատկանող մեկ ընդհանրական՝ այլ անձանց տնօրինման, տիրապետման կամ օգտագործման իրավունքով պատկանող տարածքներով չսահմանագատված տարածք), որտեղից առաքվում, տեղափոխվում կամ որտեղ վաճառվում է ապրանքը:

առաքման կետ՝ տրանսպորտային միջոց, որն օգտագործվում է նախապես անհայտ գնորդներին հարկ վճարողի կողմից իր ապրանքներն առաքելու համար:

առաքվող ապրանք՝ հարկ վճարողի կողմից իր առաքման վայրերից կամ կետերից առուվաճառքի, մատակարարման, փոխանակության, կոմիսիայի, գործակալի անունից հանդես գալու պայման նախատեսող գործակալության պայմանագրերի հիման վրա կամ առանց դրանց գնորդին (ստացողին) կամ նրա նշած անձին

հանձնվող (այդ թվում՝ տեղ հասցնելու կամ փոխադրողին հանձնելու պայմանով)՝ իրացվող, հատկացվող, բաց թողնվող, տրամադրվող կամ ցանկացած այլ ձևով օտարվող (այդ թվում՝ անհատույց) ապրանք:

տեղափոխվող ապրանք՝ հարկ վճարողի կողմից իր առաքման վայրերի և (կամ) կետերի միջև տեղափոխվող, իր առաքման վայրերից մաքսատուն կամ մաքսակետ տեղափոխվող կամ պահատվության, հանձնարարության, պրիմցիպալի անունից հանդես գալու պայման նախատեսող գործակալության պայմանագրերով հանձնվող կամ հետ վերադարձվող կամ որևէ առաքման վայրից կամ կետից ձեռք բերված և տեղափոխվող (այդ թվում՝ փոխադրողի միջոցով) ապրանք:

ուղեկցող փաստաթուղթ՝ առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքն ուղեկցող՝ սույն կարգին համապատասխանող հաշվարկային փաստաթուղթ:

3. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ապրանքի առաքումը կամ տեղափոխումը պարտադիր կարգով իրականացվում է հետևյալ ուղեկցող փաստաթղթերով՝

1) «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հարկային հաշիվ դուրս գրելու պարտափորության դեպքում առաքվող (ձեռք բերողի կողմից տեղափոխվելու դեպքում տեղափոխվող) ապրանքն ուղեկցվում է օրենքով սահմանված կարգով մատակարարի կողմից դուրս գրված հարկային հաշիվներով, իսկ օրենքով սահմանված դեպքերում կանխիկ դրամով իրականացվող դրամական հաշվարկներով կատարված ձեռքբերումների մասով՝ հսկիչ-դրամարկային մեքենայի կտրոններով:

2) «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հարկային հաշիվի փոխարեն այլ հաշվարկային փաստաթուղթ լրացնելու (կազմելու) պարտավորության դեպքում, ինչպես նաև ավելացված արժեքի հարկ վճարող չհամարվողների կողմից ապրանքներ առաքելու դեպքում առաքվող (ձեռք բերողի կողմից տեղափոխվելու դեպքում տեղափոխվող) ապրանքն ուղեկցվում է սահմանված կարգով մատակարարի կողմից դուրս գրված հաշվարկային փաստաթղթերով (այսուհետ՝ հաշիվ-ապրանքագիր), իսկ օրենքով սահմանված դեպքերում կանխիկ դրամով իրականացվող դրամական հաշվարկներով կատարված ձեռքբերումների մասով՝ հսկիչ-դրամարկային մեքենայի կտրոններով:

3) հարկ վճարողի կողմից ապրանքը (բացառությամբ ձեռք բերված և տեղափոխվող ապրանքի) ուղեկցվում է ապրանքի տեղափոխումը հավաստող սահմանված կարգով դուրս գրված համապատասխան ապրանքագրերով, բեռնագրերով և բեռնաառաքման փաստաթղթերով, իսկ Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծված ապրանքների համար մաքսագերծման վայրերից դեպի առաջին նշանակման կետ մաքսային համապատասխան (փոխադրման ամփոփագիր և (կամ) մաքսային հայտարարագիր) փաստաթղթերով (այսուհետ՝ ապրանքագիր):

4. Սույն կարգի իմաստով ուղեկցող փաստաթղթին (բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերում կանխիկ դրամով իրականացվող դրամական հաշվարկներով կատարված գործարքների մասով հսկիչ-դրամարկային մեքենայի կտրոններին) ներկայացվող պահանջները համարվում են բավարարված, եթե ուղեկցող փաստաթղթում առկա են հետևյալ վավերապայմանները՝

- 1) ուղեկցող փաստաթղթի հերթական համարը, դուրսգրման ամսաթիվը,
- 2) առաքող կամ տեղափոխող անձի (բացառությամբ ձեռք բերողի կողմից տեղափոխման դեպքի) անվանումը, ՀՎՀՀ-ն:

- 3) առաքման կամ տեղափոխման ամսաթիվը.
 - 4) առաքման վայրի հասցեն կամ առաքման կետի տվյալները (ավտոտրանսպորտային միջոցի մակնիշը և պետական համարանիշը), որտեղից առաքվում կամ տեղափոխվում է ապրանքը.
 - 5) առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքների նշանակման վայրի հասցեն, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ապրանքները գնորդին հանձնվում են առաքման վայրում.
 - 6) առաքվող (ձեռք բերողի կողմից տեղափոխվելու դեպքում տեղափոխվող) ապրանքների գինը (արժեքը) հանրագումարով.
 - 7) առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքի գնորդի (ստացողի)՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ պահանջվող տվյալները, ֆիզիկական անձանց համար՝ անունը, ազգանունը.
 - 8) գրանցման գրքի, էջի և տողի համարների գրառումը (բացառությամբ հարկային հաշիվների):
5. Սույն կարգի իմաստով անփաստաթուղթ ապրանք է համարվում առաքվող կամ տեղափոխվող այն ապրանքը, որը՝
- 1) փաստացի առաքվում կամ տեղափոխվում է առանց համապատասխան ուղեկցող փաստաթղթի.
 - 2) փաստացի առաքման կամ տեղափոխման ժամանակ օրենքով սահմանված կարգով հայտնաբերված՝ ուղեկցող (կամ էլեկտրոնային եղանակով դուրս գրված) փաստաթղթերի համեմատությամբ փաստացի առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքի քանակական ավելցուկը.
 - 3) փաստացի առաքվում կամ տեղափոխվում է սույն կարգի 4-րդ կետի պահանջներին չբավարարող ուղեկցող փաստաթղթով: Սույն ենթակետի կիրառման իմաստով ուղեկցող փաստաթղթին ներկայացվող պահանջները համարվում են բավարարված մաս այն դեպքերում, երբ ուղեկցող փաստաթղթերի վավերապայմաններում առկա են ոչ էական թերություններ (վրիպակներ, ոչ իրավաբանական անճշտություններ և քացջողումներ), պայմանով, որ առկա վավերապայմաններն ըստ էության հիմնավորում են սույն կարգի 4-րդ կետի պահանջների կատարված լինելը.
 - 4) օրենքով սահմանված կարգով հայտնաբերված փաստացի առաքվող (այդ թվում՝ ձեռք բերողի կողմից տեղափոխելու դեպքում) ապրանք է, սակայն ուղեկցվում է սույն կարգի 3-րդ կետի 3-րդ ենթակետով նախատեսված այլ ուղեկցող փաստաթղթով:
- Անփաստաթուղթ ապրանքի մասով սույն կարգի դրույթները չեն տարածվում հարկ վճարողի կողմից օրենքով սահմանված դեպքերում կանխիկ դրամական հաշվարկներով վճարված ապրանքների վրա, երբ պարտադիր է հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառումը: Անփաստաթուղթ ապրանքի մասով սույն կարգի դրույթները տարածվում են ապրանքներ ձեռք բերող հարկ վճարողների կողմից տեղափոխվելու դեպքում տեղափոխվող ապրանքների վրա, անկախ ապրանքներ վաճառող հարկ վճարողի համար հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառումը պարտադիր լինելու հանգամանքից:
6. Հարկ վճարողն իր առաքման վայրից կամ կետից ապրանքի առաքում կամ տեղափոխում իրականացնելու դեպքում (բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծված ապրանքների մարսագերման վայրերից դեպի առաջին նշանակման կետ տեղափոխման) պարտավոր է՝
- 1) սույն կարգին համապատասխան՝ վարել առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքների փաստաթղթավորում և ուղեկցող փաստաթղթերի հաշվառում՝ կատարելով գրանցումներ սույն կարգին կից սահմանված ձևով էջերից

- կազմված, համարակալված, թելակարված և իր հաշվառման հարկային մարմնի կողմից հաշվառված ու դրոշմակնքված՝ առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքների գրանցման (հաշվառման) գրքերում (այսուհետ՝ գիրք), կամ
- 2) 2013 թվականի հունվարի 1-ից սկսած՝ սույն կարգին համապատասխան՝ առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքների ուղեկցող փաստաթղթերի հաշվառումը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով վարել էլեկտրոնային եղանակով:
 7. Հարկ վճարողն իր յուրաքանչյուր առաքման վայրի համար (ապրանքների առաքում կամ տեղափոխում իրականացնելու դեպքում) պարտավոր է վարել առանձին գիրք, որը սույն կարգին համապատասխան ներկայացվում է հարկային մարմնին՝ հաշվառման և դրոշմակնքման: Հարկ վճարողը պարտավոր է ապրանքների առաքման կամ տեղափոխման ընթացքում գիրքը պահել համապատասխան առաքման վայրում, գրքերում գրանցումները կատարել գրիչով: Սույն կետի պահանջների խախտումը համարվում է առաքվող կամ տեղափոխվող ապրանքների գրանցման (հաշվառման) կարգի խախտում:
 8. Հարկային մարմնում հաշվառված և դրոշմակնքված գիրքը խիստ հաշվառման փաստաթուղթ է, որը հերթական համարով հաշվառվում է հարկային մարմնում վարվող՝ հարկային մարմնում կնքված գրքերի հաշվառման գրանցամատյանում (այսուհետ՝ գրանցամատյան):
 9. Հարկ վճարողը (հարկ վճարող կազմակերպության պաշտոնատար կամ լիազորված անձը) իր հաշվառման հարկային մարմնին է ներկայացնում վերադաս հարկային մարմնի սահմանած ձևով հայտ ու հարկային մարմնում հաշվառման և դրոշմակնքման համար գիրքը, իսկ նախկինում հարկային մարմնի հաշվառման և դրոշմակնքման գրքի լրանալ-ավարտվելուց հետո նոր գիրք ներկայացնելու դեպքում՝ մաս նախկինում կնքված և համարակալված գիրքը: Հայտը հարկային մարմնին մուտքագրվելուց հետո ոչ ուշ, քան մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում, հարկային մարմնին ապահովում է գրքերի կնքումը, հաշվառումը և տրամադրումը հարկ վճարողին, որը ներառում է՝
 - 1) գրանցամատյանում պահանջվող տեղեկատվության լրացումը.
 - 2) գրքի համարակալումը գրանցամատյանում գրանցման և տվյալ հարկ վճարողի՝ հարկային մարմնում կնքված գրքերի հերթական համարներով.
 - 3) գրքի կազմի վրա հարկ վճարողի անվանման, կազմակերպական-իրավական ձևի, հարկ վճարողի հաշվառման համարի (<ՎՀՀ>), գտնվելու (հաշվառման) վայրի, գտնվելու (հաշվառման) վայրից տարբերվող՝ առաքման վայրի, առաքման կետի դեպքում՝ տրանսպորտային միջոցի անվանումը, մակնիշը և պետական համարանիշը, ըստ հարկային մարմնում վարվող գրանցամատյանի՝ գրքի հերթական համարի նշումը.
 - 4) գրքի վերջին էջի թելակարված մասի կնքումը և ստորագրումը հարկային մարմնի ղեկավարի կողմից, դրան կից գրքի կնքման և համարակալման ամսաթվի գրառումը.
 - 5) գրքի վրա հարկային մարմնի տարբերաճանի պատկերով ինքնաստանձվող դրոշմանիշի փակցումը.
 - 6) հարկ վճարողի նախկինում կնքված գիրքը լրացված-ավարտված լինելու դեպքում վերջին գրառումից անմիջապես հետո «Գիրքն ավարտված է» նշումը կատարելը և կնքելը.
 - 7) հաշվառված և դրոշմակնքված գրքի տրամադրումը հարկ վճարողին, հարկ վճարողի պաշտոնատար կամ լիազորված անձի կողմից դրա համար գրանցամատյանում ստորագրելը:

10. Առաքման վայրի կամ կետի գրքի լրամատյան-ավարտվելուց հետո կամ մինչև դրա լրամատյան-ավարտվելը հարկ վճարողը, սույն կարգին համապատասխան, նոր գիրք է ներկայացնում հարկային մարմին՝ հաշվառման և դրոշմակնքման: Նոր գրքում գրանցումները կարող են կատարվել միայն հարկային մարմին ներկայացված՝ լրացված-ավարտված գրքի վերջին գրառումից անմիջապես հետո հարկային մարմնի կողմից «Գիրքն ավարտված է» գրառումը կատարվելուց և կնքվելուց հետո: Եթե հարկ վճարողը հարկային մարմին հաշվառման և դրոշմակնքման համար տվյալ առաքման վայրի կամ կետի նոր գիրքը ներկայացրել է մինչև նախկինում հարկային մարմնի կնքած և հաշվառած գրքի լրամատյան-ավարտվելը, ապա նոր գիրքը ստանալուց հետո պարտավոր է նախկինում հաշվառված և դրոշմակնքված գիրքը լրամատյան-ավարտվելուց հետո ներկայացնել հարկային մարմին: Սույն կետում նշված դեպքում հարկային մարմինը մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում գրքի վերջին գրառումից անմիջապես հետո կատարում է «Գիրքն ավարտված է» գրառումը, կնքում և հարկ վճարողին է տրամադրում լրացված-ավարտված գիրքը:

11. Հարկ վճարողի (պատասխանատու անձի) կողմից մինչև ապրանքների փաստացի առաքումը կամ տեղափոխումն ուղեկցվող յուրաքանչյուր փաստաթղթի համար առանձին, ըստ առաքման կամ տեղափոխման հաջորդականության, գրքում կատարվում են հետևյալ գրանցումները՝

- 1) գրանցման հերթական համարը.
 - 2) ապրանքներն ուղեկցող փաստաթղթի հերթական համարը, դուրսգրման ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը.
 - 3) ապրանքների առաքման կամ տեղափոխման ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը.
 - 4) ապրանքների առաքման փաստաթղթի ընդհանուր գումարը.
 - 5) գնորդը (ստացողը) և նշանակման վայրի հասցեն:
12. Գրքում գրանցում կատարելուց հետո գնորդին (ստացողին) կամ նրա կողմից նշած անձին կամ փոխադրողին տրվող ուղեկցող փաստաթղթի վերևի աջ անկյունում «Գրանցման գիրք N _____ էջ _____ տող _____» գրառման մեջ (նախապես նման գրառման բացակայության դեպքում կատարվում է նաև գրառում) լրացվում են գրքի, տվյալ փաստաթղթի գրանցման էջի և տողի հերթական համարները:

13. Հարկ վճարողը գրքում չի գրանցում՝
- 1) առաքման վայրի տարածքում ապրանքների տեղափոխումը.
 - 2) խողովակաշարերով, էլեկտրահաղորդման, էլեկտրակապի գծերով առաքումը.
 - 3) տարածման նպատակով մամուլի տեղափոխումը.
 - 4) վերանորոգման և համանման այլ ծառայությունների մատուցման ու աշխատանքների կատարման ժամանակ պահեստամասերի կամ երաշխիքային ժամկետ ունեցող տեխնիկայի տեղափոխումը.
 - 5) հարկ վճարողի հիմնական միջոցների և արագամաշ առարկաների տեղափոխումը.
 - 6) օրենքով սահմանված կարգով հարկային հաշիվներով առաքումը.
 - 7) օրենքով սահմանված դեպքերում կանխիկ դրամական հաշվարկներով կատարված գործարքները, որոնց համար պարտադիր է հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառումը:
14. Գրանցման գրքում սխալ գրառում կատարելու դեպքում տողի վրա գրիչով գիծ է քաշվում այնպես, որ հնարավոր լինի կարդալ նախկին գրառումը և կատարվում է ճիշտ գրառում (սխալ գրառումից հետո գրքում տողեր լրացված լինելու դեպքում՝ վերջին գրառման տողից հետո), ջնջված տողի կողքին կատարելով նշագրում

սխալ գրառման մասին՝ նշելով սխալի ուղղման ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը, ճիշտ գրառման տողի համարը, հաստատելով գրառում կատարողի ստորագրությամբ:

15. Սույն կարգի 12-րդ կետում նշված գրանցման ժամկետների բացթողման և գրքում հետագա տողեր լրացված լինելու դեպքում առաքման կամ տեղափոխման փաստաթղթերը գրանցվում են վերջին գրառման տողից հետո՝ այդ տողի կողքին նշելով գրանցման փաստացի կատարման ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը, հաստատելով գրառում կատարողի ստորագրությամբ:

16. Հարկային մարմնի ստուգմամբ հայտնաբերված՝ սույն կարգին համապատասխան չգրանցված առաքման կամ տեղափոխման փաստաթղթերը հարկ վճարողները պարտավոր են սույն կարգի 15-րդ կետով նախատեսված կարգով գրանցել գրքում վարչական ակտը սահմանված կարգով իրենց ներկայացվելու օրվան հաջորդող երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում:

ՁԵՎ

ԱՌՆԵՎՈՂ ԿԱՍՏԵՂԱՓՈՒՄՎՈՂ ԱՐՏԱԳՐԱՆՔԻ, ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ (ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ) ԳՐՔԻ

N _____				
Հ/Հ ը/կ	Առաքման կամ տեղափոխման փաստաթղթի հերթական համարը, ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը	Առաքման կամ տեղափոխման ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը	Գումարը(դրամ)	Գնորդը (ստացողը) և նշանակման վայրի հասցեն
1	2	3	4	5